

Förbunds barometern

2021

Innehåll

Förord	3
Bakgrund	4
Hur ser det ut på förbundsältet år 2021?	5
Förbunden skapar gemenskap och tillit också under coronapandemin	6
Gemensam utmaning att synas och nå ut	7
Färre medlemmar men stabilt engagemang	8
Stor oro kring förbundens ekonomi på sikt	9
Välmående, men något färre anställda i förbundsvärlden	11
Kompetenta anställda och förtroendevalda	12
Tillsammans kan vi tackla stora samhällsutmaningar	13
En gemensam plattform för samverkan	14
Samarbete inom förbundsvärlden	15
Stort behov av gemensamma lösningar	16
Vad sedan?	17

Text: Mari Pennanen och Julia Hemgård

Pämbild: Maj Ilola och Emelie Möllerström,
foto: Frida Lönnroos

Övriga bilder: Förbundsarenan/ Joanna Lindé-Montes,
Linus Lindholm och Astrid Lindroos

Layout/grafik: Ida Dimic

Utgivare: Förbundsarenan rf 2021

www.forbundsarenan.fi

Förord

Verksamheten inom de finlandssvenska förbunden har under det senaste året satts på prov. Coronapandemin har utmanat organisationernas verksamhet, men också andra förändringar och en aktiv samhällsdebatt om finansiering och ekonomiskt ansvar har påverkat förbunden och deras verksamhet. Omvärlden signalerar förändringar och det finns ett tydligt behov av professionella sakkunniga aktörer inom tredje sektorn.

“ Vi måste försvara vår autonomi också för att kunna betjäna och behålla vår ideologi och våra strategier.

I den viktiga diskussionen kring ansvar, resultatredovisning och förändring är det viktigt att komma ihåg syftet med de finlandssvenska förbundens verksamhet och de grundstenar civilsamhället står på – nämligen att skapa gemenskap och tillit i samhället. Förbunden bidrar med avgörande verksamhet som stöder individen och samhället som helhet, och denna kartläggning visar att de finlandssvenska förbunden och centralorganisationerna trots pandemin lyckats skapa betydelsefull verksamhet för sina målgrupper.

Med denna rapport och situationsbild av de finlandssvenska förbunden och centralorganisationerna vill vi lyfta fram de centrala behov och utmaningar som råder inom den finlandssvenska förbundsvärlden, men också belysa det viktiga arbetet som redan görs. Rapporten avspeglar tydligt vår samtid och behovet av kontinuerlig utveckling och förändring. Förbunden behöver stöd för att kunna svara mot rådande trender och behov. För en sak är säker, tredje sektorn och dess verksamhet är livsviktig för att det finländska samhället ska leva och må bra, och för att sektorn på bästa sätt ska kunna bidra till samhällets behovs stöd, både finansiellt och emotionellt. Därför vill vi inleda denna rapport med att tacka våra 64 medlemsförbund, ni gör ett fantastiskt och viktigt jobb.

Enkäten var lång med många frågor och krävde både tid och tanke. Ett stort tack till alla som svarade på enkäten. Vi hoppas och tror att ni ska märka resultat av ert svar, både så att ni kan spegla er egen organisation mot denna rapport och också så att ni stöds genom Förbundsarens verksamhet, som utgår från era svar på enkäten. Vi vill även rikta ett stort tack till Harriet Sundholm på Finlands Svenska 4H och Marie Granbacka på Bildningsalliansen för er insats i arbetsgruppen, och styrelsen och speciellt arbetsutskottet som bidragit med värdefull kunskap under processens gång.

Bakgrund

För att Förbundsarenan på bästa sätt ska kunna stöda medlemsorganisationerna i deras strävanden och fungera som förbundens förbund är det viktigt att vi känner till organisationernas förutsättningar och utmaningar över tid. Under åren 2015–2016 genomförde Förbundsarenan en Besöksrunda och samlade in information om medlemsorganisationerna (läs om resultaten i Förbundsbarometern 2017.) I början av år 2021 har vi nu samlat in information om våra medlemsorganisationer genom enkäten Förbundsrundnan.

Syftet med Förbundsrundnan har varit att samla in information om medlemskåren för att Förbundsarenan utgående från bred och djup kunskap om våra medlemmar under de inkommande ska åren kunna erbjuda verksamhet som ger mervärde åt våra medlemmar och motsvarar sektorns aktuella behov. Den sammanställda kunskapen om förbundsområdet på svenska i Finland är inte endast relevant för Förbundsarenans verksamhet, utan ger en helhetsbild över aktuella behov, utmaningar och möjligheter

“Tack. ni hade bra frågor i enkäten. Kunde inte svara på allt men tycker ni gör ett bra jobb. Speciellt vår personal uppskattar det ni gör och de nätverk ni har skapat. Utan dessa skulle man känna sig mera ensam i sin egen förening.”

“Själva enkät-programmet är inte bra, men själva frågorna nog.”

för de finlandssvenska förbunden och centralorganisationerna, en helhetsbild som är relevant och betydelsefull för såväl finansiärer som allmänheten.

Enkäten gjordes i samarbete med Svenska folkskolans vänner och Åbo Akademi i Vasa inom projektet **Betydelsefull bildning** på 2020-talet. Utgående från svaren och annan kännedom om medlemskåren jobbar Förbundsarenan kontinuerligt med att sammanställa behov på kompetenshöjning och ge vidare till SFV:s studiecentral som ordnar kurser och fortbildning för förbunden. En del av svaren kommer också att analyseras vidare inom SFV:s projekt **Betydelsefull bildning** på 2020-talet. Vi är tacksamma över detta samarbete och ser det som värdefullt att svarsresultatet kan stöda förbund och föreningar på ett så övergripande sätt som möjligt.

Hur gjordes Förbundsrundnan?

Förbundsarenans medlemmar är **64 finlandssvenska förbund och centralorganisationer**. När Förbundsrundnan gick ut under vårvintern 2021 var antalet medlemsorganisationer 62. Av dessa svarade 56 organisationer på Förbundsrundnan, vilket ger en svarsprocent på 90 procent. Svaren samlades in via en elektronisk enkät, som besvarades av organisationens ledande tjänsteman (verksamhetsledare eller motsvarande titel) eller ordförande. Enkäten innehöll 42 frågor och bland frågorna som ställdes i enkäten fanns frågor om hur förbunden påverkats av coronapandemin, om förbunden och deras verksamhet, och också om hur de ser på Förbundsarenans verksamhet. Citaten som lyfts fram i denna rapport är direkta citat ur svaren från förbunden.

Hur ser det ut på förbundsältet år 2021?

Förbundsarenans medlemsorganisationer representerar alla kategorier inom tredje sektorn. Det gemensamma är att det är finlandssvenska förbund eller centralorganisationer. Vi bad förbunden välja kategori enligt dem som finns i Föreningsregistret.

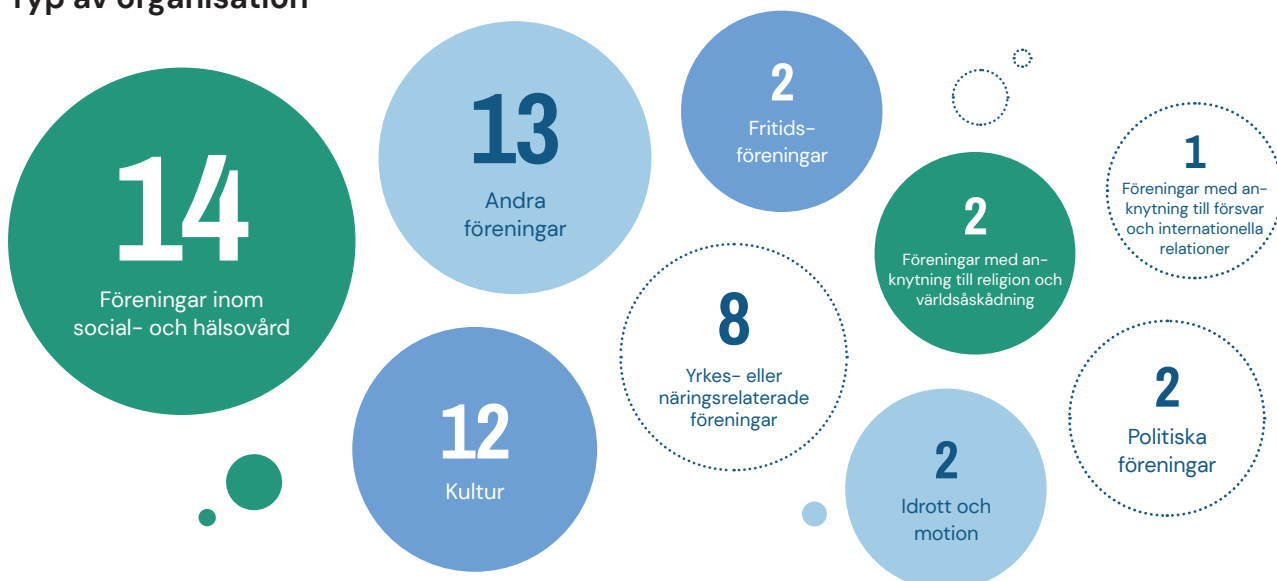
De som svarat "andra föreningar" har uppgett hur de själva definierar sig. För utomstående kunde dessa kanske placeras i någon av kategorierna som föreslås, men förbunden placerar sig alltså själva inte där.

Då förbunden själv får välja vilken av dessa kategorier de hör till så är det hela 46 procent som också väljer att

kommentera, alltså inte endast de som valt alternativet "Andra föreningar, vad" utan också 13 andra förbund (23 procent). De flesta svaren visar att förbunden anser sig falla inom flera av dessa kategorier.

Samma trend kan ses i svaret på frågan hur de definierar sitt uppdrag i första hand, där 17 förbund (30 procent) väljer att kommentera. Svaren visar att många förbund ser sig ha ett brett uppdrag och har svårt att välja vilket som är viktigast. Många tycker svarsalternativen går in i varandra. Dessa frågor visar att fältet är brett och att många förbund ser sig ha en bred roll.

Typ av organisation

Hur definierar ni ert uppdrag i första hand?

- 21%** Göra behov och verksamheten synliga och medlemmars röster hörda
12 förbund
- 21%** Stärka gemenskapen, sammanhållningen och livskvaliteten hos medlemmarna
12 förbund
- 57%** Erbjuder god service och sakkunskap inom vårt verksamhetsområde
32 förbund

“Alla ovanstående egentligen, men som förening vill vi stärka gemenskap samtidigt som vi bevakar intressen.”

Förbunden skapar gemenskap och tillit också under coronapandemin

Coronapandemin har tvingat de finlandssvenska förbunden att inhibera eller skjuta fram evenemang, möten, tävlingar, utbildningar, läger och andra former av verksamhet. Förbunden uppger att året varit tungt och arbetsdrygt, men att de anpassat och utvecklat verksamheten för att stöda sina målgrupper också under pandemin.

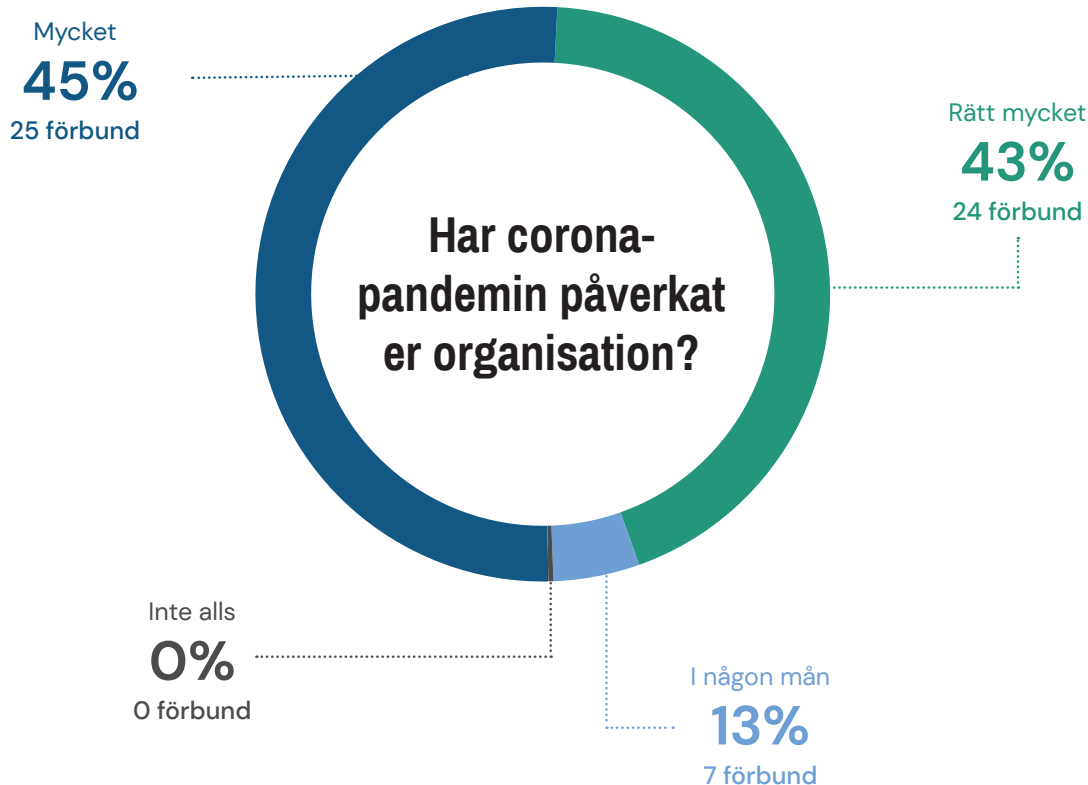
“De som inte klarat av det digitala klivet - trots att vi kunnat ge stöd i form av verktyg och utbildningar - har fallit utanför. Dem oroar vi oss mest för.”

Många förbund uppger att ekonomin varit ansträngd, med allt från stark oro till permitteringar och samarbetsförhandlingar som följd. Samtidigt har en del förbund haft utmaningar då de beviljats finansiering för verksamhet som inte gått att genomföra enligt planen. Verksamhet på nätet har å andra sidan också betytt betydande inbesparingar för en del förbund.

Även om en stor del av verksamheten fått ställas in eller ordnas på distans, så är det många förbund som utvecklat nya verksamhetsformer på nätet. Flera förbund rapporterar om ett ökat behov av verksamheten, och till

och med att vissa verksamhetsformer vuxit explosionsartat, bland annat rådgivning och verksamhet som kunat ordnas under trygga förhållanden. Förbunden oroar sig också för demokratifrågor då deltagare har olika möjligheter att delta i distansmöten, till exempel på grund av en funktionsnedsättning eller för att tekniken utmanar eller skrämmer. Några förbund lyfter fram att svårare ärenden lätt skjuts fram i väntan på vanliga möten, vilket gör att utvecklingsprocesser stannar av. Många förbund är expertorganisationer som bygger på en nära kontakt med medlemskåren som grund för påverkansarbete och intressebevakning, och den vanliga kontakten saknas i många fall då fysiska träffar inte ordnats. Att få nya medlemmar och engagera aktiva kräver också helt nya metoder, vilket är utmanande.

Vi har omstyrt det mesta och haft B- och C-planer för så att säga all verksamhet, vilket inneburit mycket extra planeringsarbete.

Gemensam utmaning att synas och nå ut

Verksamheten inom förbunden är varierande. När förbunden lyfter fram sina största aktuella teman/projekt/verksamhetsformer så ser vi några gemensamma drag. Många lyfter fram "vanlig" verksamhet: utveckla material, samarbeten, digital närvaro, hur engagera medlemmar och aktiva, hur stöda lokalföreningar, starta eller avsluta projekt, konkreta teman, återkommande evenemang, årsdagar, jubileer och att ge ut en tidskrift.

“**Överlag utmanande att hitta givande former av samarbete, men samtidigt behålla den egna nischen som lockar deltagare då utbudet av dylik verksamhet är så stort.**

Flera organisationer jobbar aktivt med synlighet och att utveckla organisationens varumärke. Många lyfter fram utveckling av administration och strategiarbete. Finansieringsfrågor och utveckling av det ekonomiska arbetet är även på agendan hos flera förbund. Finansiärernas krav på mer avancerad resultatredovisning avspelas tydligt i förbundens verksamhet och flera organisationer arbetar för att utveckla sina utvärderingssystem för att bättre kunna mäta effekter av verksamheten. Även frågan kring

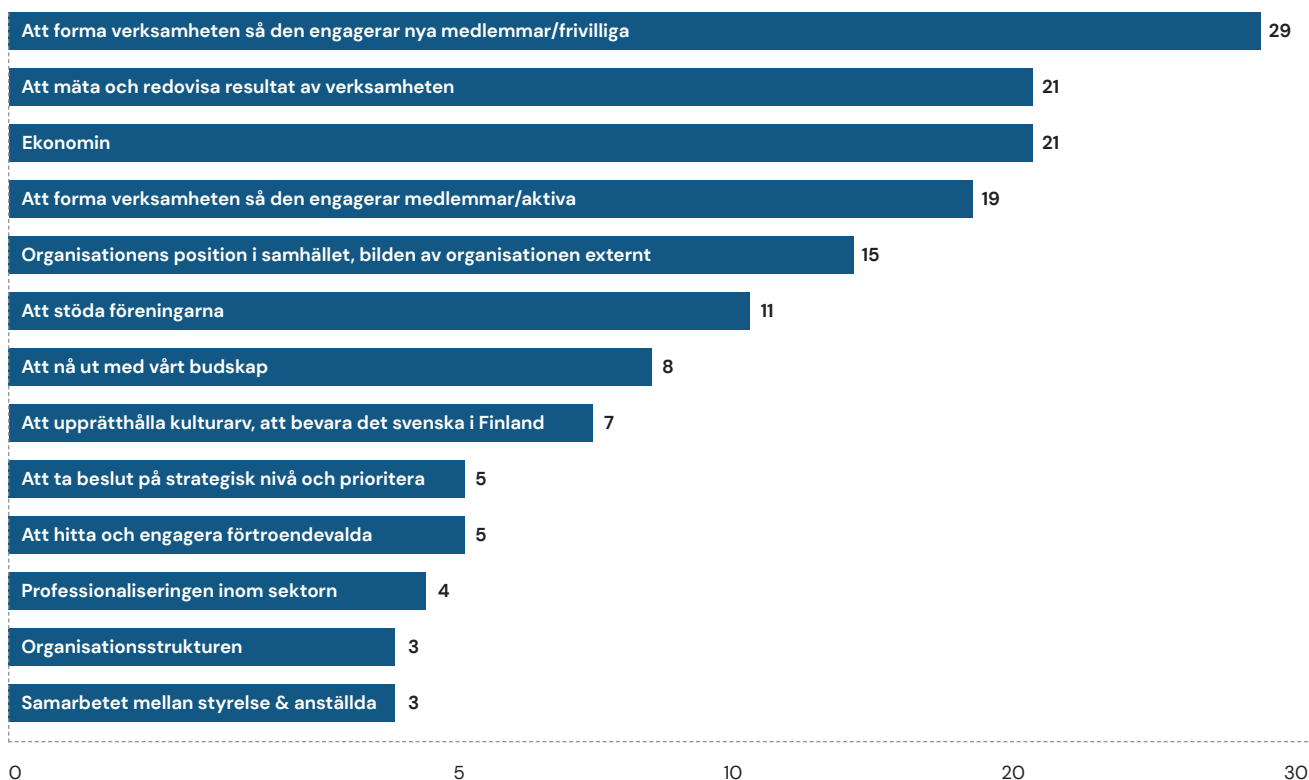
“**Tredje sektorn måste kunna bevisa att vi gjort ett arbete som hade varit dyrare och mindre hållbart att förverkliga genom statliga eller privata aktörer. Vi måste bli bättre på att redovisa, synliggöra och presentera det för beslutfattare.**

medlemsrekrytering och att engagera nya och gamla medlemmar är aktuell inom flera organisationer. Intressebevakning och kommunalvalet syns också i svaren.

Det förbunden lyfter fram att är på gång inom deras organisation går långt hand i hand med vad de ser som sina största utmaningar. Den största utmaningen bland förbunden är att forma verksamheten så den engagerar nya medlemmar. Flera förbund oroar sig för det minskande medlemsantalet och att allt färre väljer att engagera sig långsiktigt i verksamheten. Att synas och sticka ut ur mängden som organisation är även en utmaning flera förbund delar. Den osäkra finansieringen, bland annat i form av minskat bidrag från STEA och minskade statsbidrag oroar också förbunden, samtidigt som många upplever det som utmanande att möta finansiärernas krav på att bättre mäta resultat och effekter av verksamheten.

Förbundens största utmaningar*

*förbunden fick välja högst tre av alternativen

Färre medlemmar men stabilt engagemang

Förbundsarenans medlemsorganisationer har olika slags medlemmar. En del har personmedlemmar, antingen direktanslutna till förbundet eller i lokalavdelningar. Andra har som medlemmar föreningar, regioner/distrikt, kommuner, organisationer, församlingar, läroinrättningar osv. Det finns också förbund som har både person- och organisationsmedlemmar. Förbundsarenans medlemsförbund representerar alltså Svenskfinland tre gånger om, eftersom de tillsammans representerar över 900 000 personer.

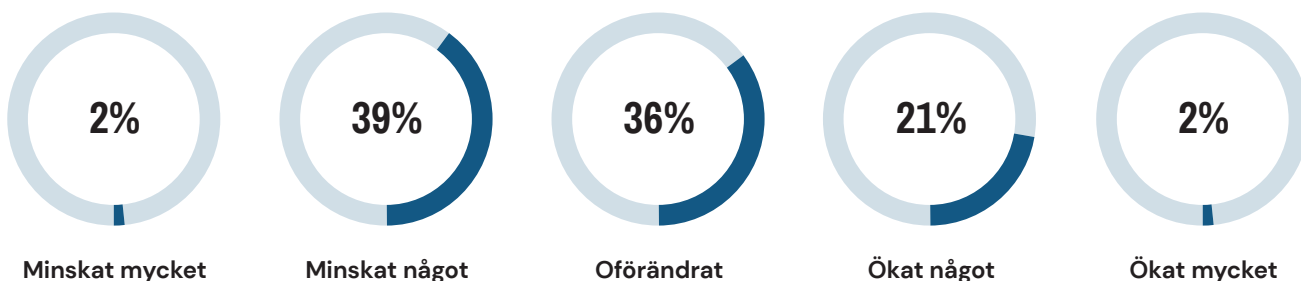
Diskussionen kring det förändrade engagemanget inom civilsamhället har pågått en längre tid. Att få nya medlemmar och behålla de medlemmar man redan har är något alla förbund jobbar med.

Det finns ett större utbud av tjänster, kunskap och material än någonsin tidigare. Hur kan en liten aktör konkurrera med det och ta plats i samhället?

När vi jämför svaren på Förbundsrundan med de uppgifter vi samlade in år 2017 ser vi större skillnader när det gäller dem som har personmedlemmar på någon nivå än när det gäller dem som har andra typer av medlemmar. När det gäller förbund som har organisationer som medlemmar är läget gällande antal medlemmar ganska oförändrat. En viss ökning märks ändå, endast två har minskat (med en medlem vardera) medan fem har ökat (med mellan 1 och 17 medlemmar).

När det gäller organisationer med personmedlemmar är det endast en organisation som uppger exakt samma medlemsantal nu som år 2017. Tio förbund (22 procent) uppger nu ett medlemsantal som är högre och ökningen handlar om allt från två till tusen personer. Den sammanlagda ökningen är 4100 personmedlemmar. 25 förbund (54 procent) uppger ett medlemsantal som är lägre än de uppgav år 2017. Minskningen i antal är mellan 20 och 7000 personer och den sammanlagda minskningen av medlemmar är 22 000.

Hur har antalet medlemmar förändrats de tre senaste åren?

Trenden att personer idag inte i samma grad blir eller fortsätter vara medlem märks alltså tydligt också bland de finlandssvenska förbunden. Men trots allt har 36 procent uppgett oförändrat medlemsantal, och 23 procent ökat. Ändå upplever de flesta förbunden att en av deras största utmaningar är att engagera nya medlemmar. Frågor som oroar förbunden är synlighet och hur man som organisation ska lyckas sticka ut ur mängden då alternativen är många.

Det förändrade engagemanget märker förbunden av bland annat i att det önskas mer verksamhet där medlemmar/deltagare/målgruppen kan plocka ut och vara med i endast vissa bitar som intresserar, och verksamheten utvecklas därefter. Förbunden lyfter fram att de ser punktinsatser framom långsiktigt engagemang och

att det får stora konsekvenser för verksamheten. Flera lyfter fram att det är svårt att engagera unga och att det är utmanande att hitta människor som vill förbinda sig till längre uppdrag och att styrelsemedlemmar byts oftare, men samtidigt betyder det också mer variation i verksamheten. Flera förbund svarar på andra sidan att det inte märks hos dem, utan att de ser ett stabilt engagemang.

Människor vill engagera sig i sådant som är i linje med deras värderingar - organisationen bör ha en klar värdegrund.

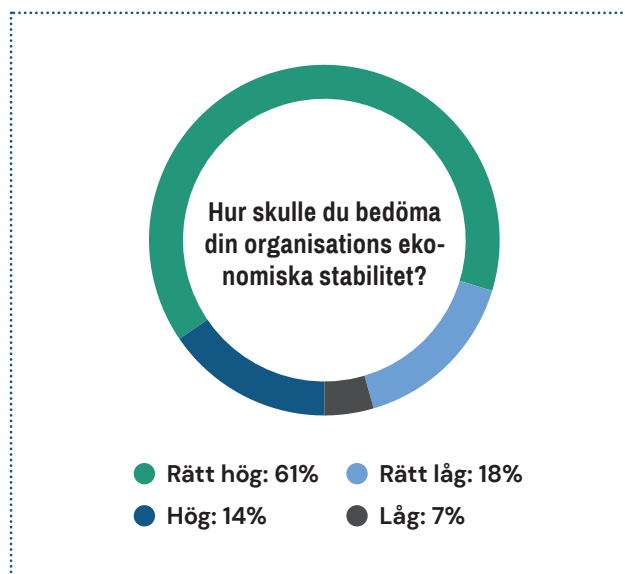
Stor oro kring förbundens ekonomi på sikt

Bland alla utmaningar förbunden har kommer ekonomin på delad andra plats tillsammans med att mäta och redovisa resultat av verksamheten. Dessa hänger nära ihop, eftersom det ofta är inför finansiärer förbunden ska redovisa resultat av verksamheten. Det är viktigt att minnas att resultatredovisning dock inte enbart handlar om ekonomi utan också kan kopplas till frågan om att motivera personer att engagera sig.

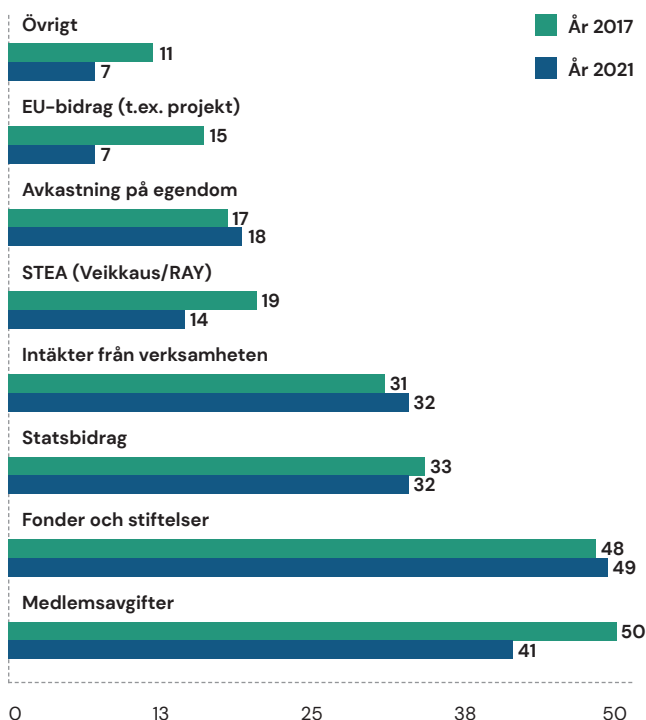
När förbunden ska välja sina tre största utmaningar valde 21 organisationer (38 procent) alternativet ekonomin, men å andra sidan var det alltså 35 förbund (63 procent) som inte valde ekonomin som en av sina tre största utmaningar. På basen av olika diskussioner får man lätt uppfattningen att ekonomin är ansträngd för alla i förbundsvärlden. Av svaren på Förbundsrundan får vi ändå en bild av att läget är rätt stabilt, men att många oroar sig för hur det går framöver.

De flesta förbunden har en bred palett av finansieringskällor. Att ha finansiering från många olika källor ger en större säkerhet och stabilitet än om man har endast en eller några finansieringskällor. Samtidigt är det resurskrävande att administrera en bred ekonomisk palett.

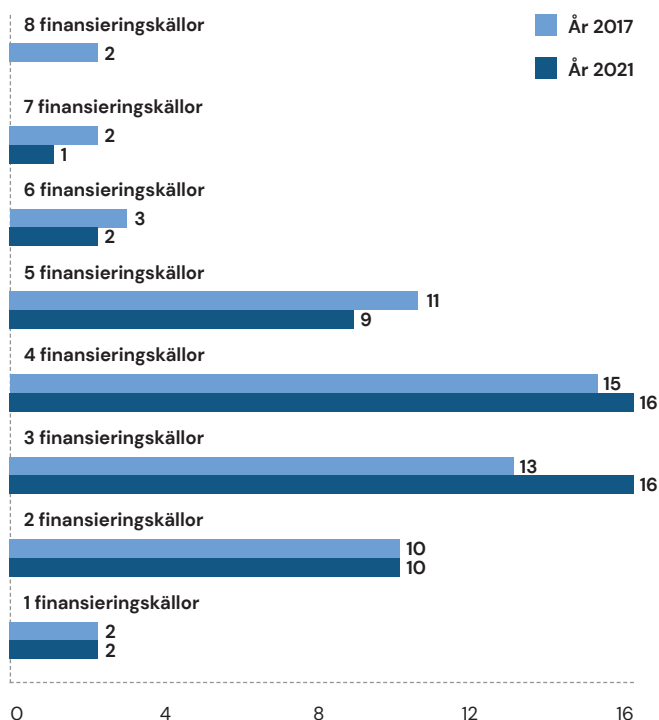
Viktigt att observera är också att vi inte frågat något om summor eller andel av helhetsintäkterna. Vi har alltså inga uppgifter om hur stor andel av förbundens finansiering som kommer från de olika kategorierna av finansieringskällor.

Vilka typer av finansieringskällor används?

Hur många kategorier av finansieringskällor har förbunden?

De flesta av våra medlemsförbund har medlemsavgifter som en inkomstkälla. Om medlemsantalet går ner betyder det också att inkomsterna för medlemsavgifter sjunker. Många förbund har rätt låga medlemsavgifter. När man jämför med motsvarande fråga för fyra år sedan har antalet förbund som uppger medlemsavgifter som en inkomstkälla sjunkit rejält (från 86 procent av förbunden till 73 procent). En del av skillnaden förklaras av ändringar i Förbundsarenans medlemskår och vilka förbund som svarat, men anmärkningsvärt är nio organisationer som år 2017 uppger att medlemsintäkter var en av deras intäktskällor inte uppger det år 2021, däribland flera stora förbund med många personmedlemmar. Noteras bör också att vi inte har information om hur stor del av finansieringen som kommer från denna källa.

Flera förbund lyfter fram att bidragen från olika finansierare är av samma storlek från år till år. Det är bra såtillvida att det finns en trygghet och stabilitet, men för förbund som utvecklas, planerar nya former av verksamhet och strävar efter att växa är det både frustrerande och svårt. Förbunden lyfter också fram att summan kan hållas samma från år till år, men då kostnaderna ökar så räcker inte bidragen till samma verksamhet längre.

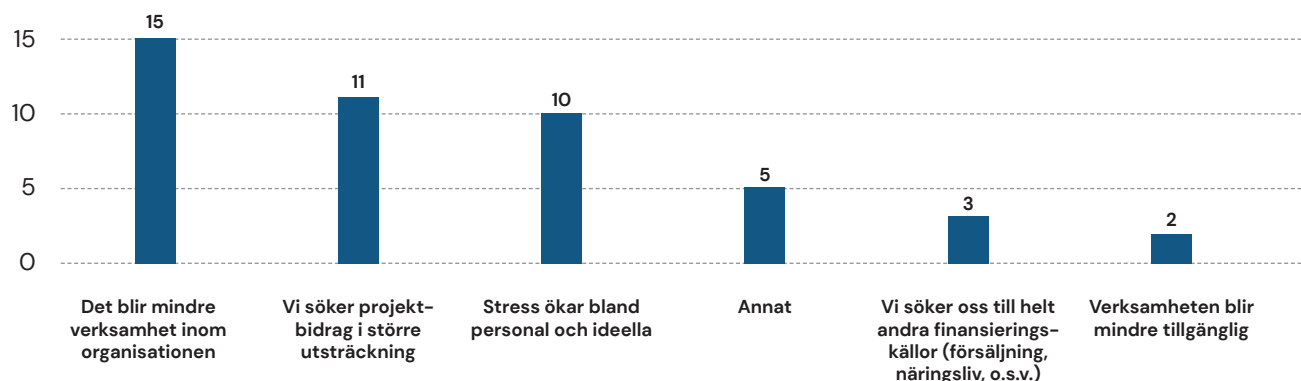

Jämfört med senaste år, har din organisation fått lägre bidrag?

- Ja (19)
- Nej (35)
- Vet inte (2)

Förbund som får bidrag från STEA lyfter fram en oro kring hur det går med tipsmedlen i den förändring som är på gång och med de utannonserade nedskärningarna. Samma gäller andra former av offentlig finansiering. Det pågående projektet kring förenhetligande av statsbidragsansökningar bidrar också till oron inför framtiden, speciellt med tanke på att finlandssvenska förbund och föreningar är små och har behov av resurser också kopplat till språkliga frågor. Bland svaren kan vi läsa att statsbidragen tidigare upplevts stabila, men nu alltmer osäkra. Det finns förbund vars statsbidrag skurits ner och förbund som tidigare fått statsbidrag som nu uteblivit. I svaren lyfts också fram att kommunala bidrag till lokalföreningar sjunkit.

Organisationer som fått lägre bidrag: vilka konsekvenser har det lett till?

I vilken grad anser ni att ni har kunnat påverka i frågan om bidrag?

7% Hög	63% I någon mån
13% Rätt hög	18% Inte alls

Glädjande nog har 35 av förbunden uppgett att de inte fått lägre bidrag jämfört med senaste år, medan 19 förbund fått lägre bidrag. Vi har inte frågat efter hur stora nedskärningar det handlar om, men i de öppna svaren kommer det fram att en del nedskärningar är betydande.

Två organisationer uppger permitteringar och samarbetsförhandlingar som följer av lägre bidrag. Flera lyfter fram att en del av verksamheten skurits ner. Flera lyfter också fram att mindre bidrag leder till mindre verksamhet eftersom administrativa bitar ändå måste skötas och kräver resurser. Oroande är också andelen förbund som anser att de endast kunnat påverka i frågan om bidrag i någon mån eller inte alls.

Förbund som har placeringsverksamhet lyfter fram att också den verksamheten fått sig en törn av coronapandemin. Några förbund samlar in medel genom penninginsamling och några uppger att de ser penninginsamlingar som en möjlighet och har funderat på det.

Välmående, men något färre anställda i förbundsvärlden

De flesta av Förbundarenans medlemsorganisationer har anställd personal som driver och utvecklar verksamheten. Av medlemsorganisationerna var det år 2017 fem som inte hade någon anställd utan som drevs helt på frivillig basis och år 2021 är motsvarande antal sex.

Med små resurser gör man så gott man kan. Vi resonerar mycket kring arbetsfördelning, tidvis belastning och hur vi kan hjälpa varandra.

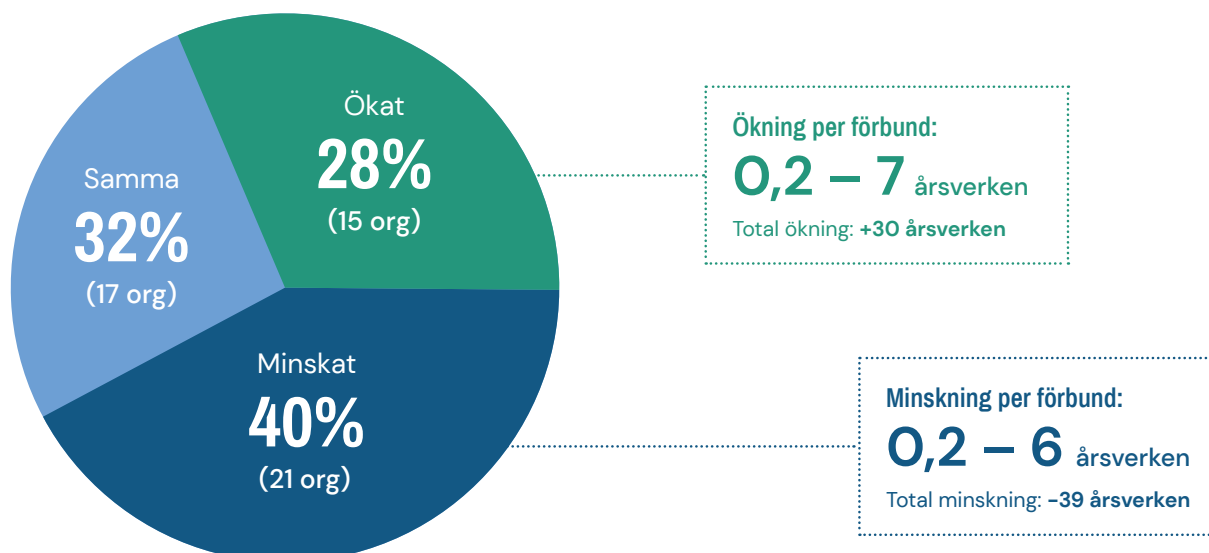
År 2017 samlade vi inte in lika noggranna uppgifter om medlemsorganisationernas antal anställda som vi nu har tillgång till i och med att medlemsavgiften från och med i år är kopplad till antalet anställda omräknat i helårsverken. Uppgifterna här baserar sig på bokslutsuppgifter från medlemsförbunden för år 2019 och med i jämförelsen är endast de organisationer som var medlem år 2017 och fortfarande är det. Uppgifterna är alltså riktgivande men vi ser ändå en trend med minskningar. Vi ser också att det sker förändringar när det gäller anställda inom förbunden. Statistiken visar att det kontinuerligt sker förändringar gällande antalet anställda.

Bland de 17 organisationer med samma antal anställda år 2017 och 2019 finns fyra organisationer utan någon anställd. Övriga i denna kategori har mellan 1 och 16 anställda, dvs. det handlar inte endast om organisationer med noll eller en anställd där antalet är det samma.

Eftersom de flesta förbunden har anställda är också arbetsvälmående en fråga Förbundsarenan jobbat kring (se Förbundsbarometern 2018 – Arbetsglädje i förbundsvärlden). De flesta av förbunden arbetar aktivt med frågor kring arbetsvälmående, framför allt strukturellt med frågan och så att arbetsvälmående är en del av organisationens strategi. Möjligheten till flexibelt arbete och tid för samvaro med kolleger lyfts fram av flera organisationer. I svaren syns en skillnad mellan större och mindre organisationer, där de mindre organisationerna inte har möjlighet och resurser att i samma utsträckning jobba med arbetsvälmående som större förbund. För de små organisationerna handlar välmående ofta om att på individuell nivå ta hand om sin hälsa och sätta egna gränser i arbetet.

Frågor kring löner och lönenivåer är också aktuella hos tre fjärdedelar av förbunden. Några lyfter fram att lönerna överlag är låga, medan fler påpekar att det är svårt att veta vilka lönenivåer som gäller. Förbunden vill erbjuda konkurrenskraftiga löner, både för att kunna hålla personal och rekrytera ny.

Jämförelse mellan antalet anställda i förbunden år 2017 och 2019

Kompetenta anställda och förtroendevalda

De finlandssvenska förbundens och centralorganisationernas kompetensområden är synnerligen omfattande. Förbundsarenan representerar ett brett fält av organisationer som har gedigen kompetens inom allt från social- och hälsovårdsfrågor till utbildning och inkludering i samhället. Ett glädjande resultat som framkommer ur materialet är att organisationerna har hög tillit till de anställdas kompetens, och också förtroendevaldas och frivilligas kompetens.

Samtidigt som svarsresultatet indikerar att kompetensen inom organisationerna är hög och varierande framkommer det också att organisationerna ser behov av kompetenshöjning inom olika områden. Resultatredovisning är ett tema som är återkommande bland rapportsvaren. Många lyfter fram behovet av mer kompetens gällande utvärdering av verksamheten och mätning av resultat och genomslagskraft. Svaren visar på ett stort intresse att utveckla kompetensen inom området. Organisationerna lyfter också fram behovet av att utveckla sitt varumärke och skapa mer synlighet för sin verksamhet genom strategisk kommunikation. Behoven har växt i och med det förändrade engagemanget och utmaningarna med att rekrytera nya medlemmar.

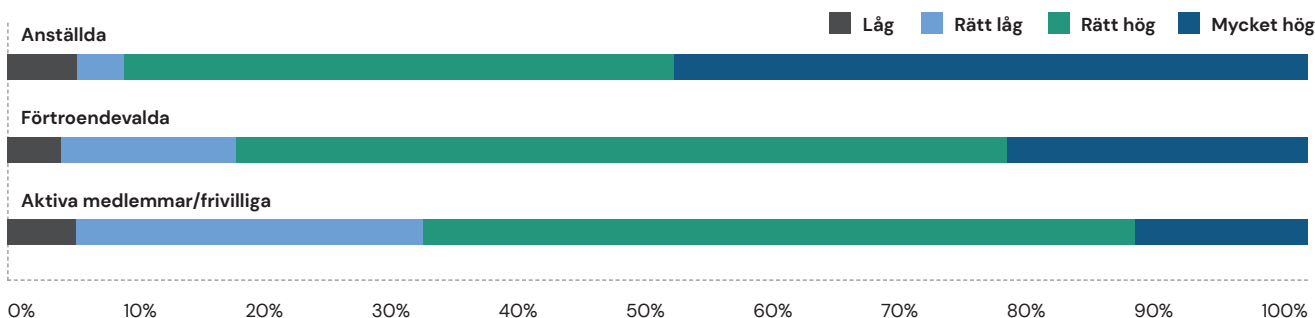
“Vi har utbildade och duktiga ledare som är aktiva på fältet och inom föreningarna. Vi är ju specialiserade på vårt område.”

Som verksamhetsledare: att hålla många bollar i luften samtidigt och att koordinera. Som styrelse: finns många kompetenser i styrelsen; viktigt att få en bra blandning.

Inom områden gällande ledarskap, påverkansarbete, strategisk verksamhetsutveckling och ekonomiska frågor – allt från EU-projektkansökningar och -administration till företagssamarbeten och sponsorerings – behöver förbunden kompetenshöjning. Också mer praktiska aspekter av förbundsarbetet lyfts fram i svaren, bland annat video och ljud, grafisk formgivning, att skriva svenska, sociala medier, digitala redskap och pedagogiska färdigheter.

Hur bedömer du din organisations kompetens att driva ert syfte just nu?

Tillsammans kan vi tackla stora samhällsutmaningar

“Nu om någonsin ska tredje sektorn jobba för att inkludera och engagera individen och bidra till en meningsfull vardag.

De finlandssvenska förbunden har ideella syften, som i många fall är rätt breda. Svaren på frågorna om hur förbunden kategoriserar sig och vilket uppdrag de i första hand har (se sid 5) visar också på att många både har och tar sig ett stort mandat och anser sig ha en bred uppgift. Därför är det extra intressant att se vilka samhällsutmaningar och -möjligheter förbunden anser att tredje sektorn borde ta tag i. Många lyfter också fram samhällsförändringar som möjligheter för förbunden att utvecklas.

“Sociala kontakter, gemenskap och upplevelser. Allt blir väldigt professionellt, digitalt och opersonligt vilket tyvärr märks i samhället.”

Flera förbund lyfter fram vikten av tredje sektorns verksamhet då det gäller att främja gemenskap och psykiskt välmående i samhället. Att bekämpa ensamhet och psykiskt illamående är teman organisationerna anser sektorn

“Tredje sektorn måste verka för bibehållet eller ökat statligt eller offentligt understöd, verksamhetsbidrag. Organisationen behöver stabilitet för att kunna agera långsiktigt men samtidigt flexibelt.”

bör fokusera på, speciellt i ett samhälle som återhämtar sig från en pandemi. Förbunden har bra möjligheter att skapa sociala kontakter och därmed sprida välmående genom meningsfull sysselsättning.

Förbunden lyfter också fram pågående megatrender såsom digitalisering, en åldrande befolkning, polarisering och ökade klyftor som områden där förbunden både kan och bör vara med i arbetet. Också hållbarhetsfrågor lyfts tydligt fram.

Tredje sektorn har en unik roll som samhällspåverkare. Flera organisationer påpekar vikten av att ta vara på de ideella organisationernas egenart och de möjligheter sektorn har, inte bara som komplement till den offentliga och den privata sektorn. Rollen som röstbärare i olika frågor behövs, både i frågor kopplade till förbundens syften och i språkrelaterade frågor.

Några förbund uttrycker oro kring och poängterar betydelsen av att som svensk organisation kunna upprätthålla kvalitativ verksamhet som motsvarar den finska. Frågan är tydligt kopplad till finansiering. För att tredje sektorn på svenska i Finland i framtiden ska kunna verka professionellt behövs långsiktig finansiering som också stöder mindre organisationer och småskalig verksamhet. Att en stor del av finansieringen styrs till projektinsatser är utmanande för små aktörer. Det är viktigt att vi värnar om förbundens autonomi, samtidigt som samarbete behövs.

“Tredje sektorn är ingen enhetlig institution utan i högsta grad divergent på alla tänkbara sätt. Under de närmaste fem åren hör bl.a. organisationernas ekonomi, möjligheten att hålla kvar nyckelpersoner, kommunikation i samhällets brus och ökade behov av tydligare redovisning av resultat några utmaningar på metanivå. Organisationerna har säkert också orsak att fundera mer på lokalitetsfrågor och samarbete kring funktioner.

En gemensam plattform för samverkan

Förbundsarenan har sedan år 2015 fungerat som en plattform för samverkan. Sedan namnbytet (organisationen hette fram till år 2019 Svenska studieförbundet) har rollen som de finlandssvenska förbundens förbund blivit ännu tydligare. Förbundsarenans uppgift är att stöda medlemsförbunden i deras strävanden och att fungera som förbundens förbund.

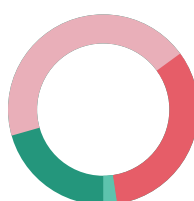
Bollplank, inspiration, kunskapskälla, gemenskap.

Förbundsarenans syfte är att främja förutsättningarna för samt stödja utvecklingen av medborgarsamhället i det svenska Finland, som bidrag till den demokratiska samhällsutvecklingen och den sociala välfärden.

Förbundsarenans verksamhet bygger på medlemsförbundens behov och önskemål. Därför frågade vi också om vår verksamhet och varför organisationen är medlem i Förbundsarenan. Många är med för att de ser att Förbundsarenan är en viktig plattform för finlandssvenska organisationer. I svaren lyfts fram att medlemskapet är en viktig del i att bevara svenska strukturer och utveckla samarbetet. En annan aspekt som starkt lyfts fram är den direkta nytta förbunden ser sig ha av medlemskapet. Många ser att de har nytta och stöd av erfarenhetsutbyte, nätverken, kamratstöd, verksamhet och tjänster

som ger ett bra mervärde. Kompetenshöjning både via nätverken och kurser och utbildning är till stor hjälp i personalfortbildningen. Samlad och sammanställd information om vad som är aktuellt för förbunden lyfts också fram som både nyttig och nödvändig.

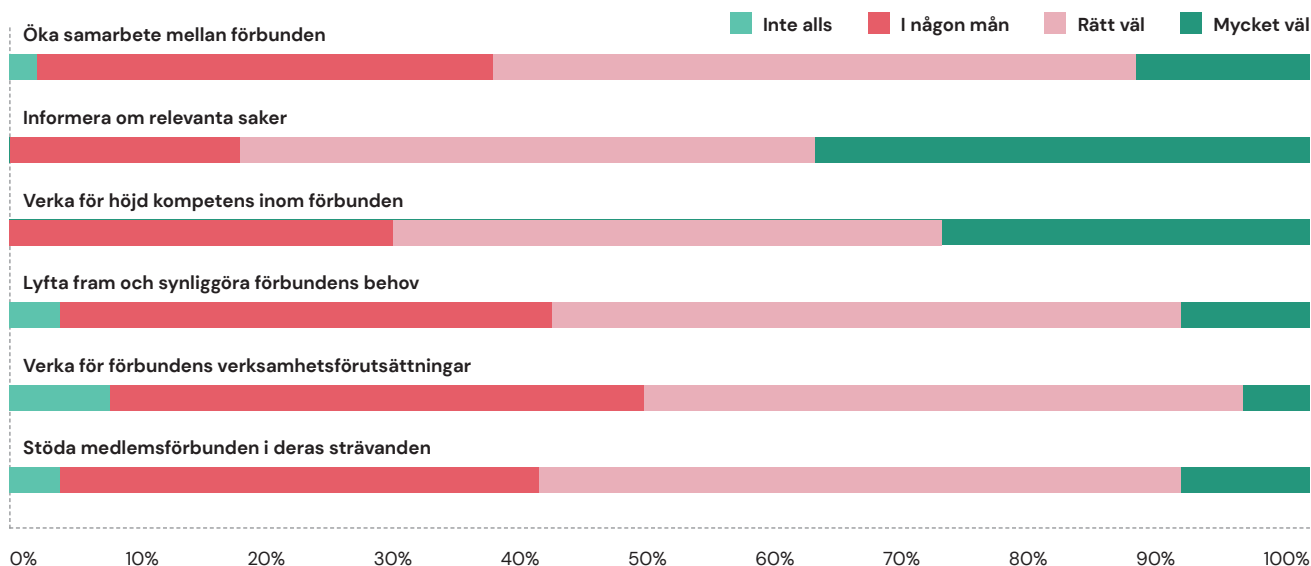
De allra flesta av Förbundsarenans medlemsorganisationer som har anställda deltar i nätverksverksamheten. Förbunden ser Förbundsarenans nätverksverksamhet som en arena för kontakter till andra organisationer, där de kan lära känna andra, får träffas och stärker det finlandssvenska perspektivet. Många lyfter fram att det är givande att höra om andras verksamhet och lösningar. Nätverken ses också som en viktig bit av förbundens kompetenshöjning då det är aktuella teman som tas upp och genom att delta i nätverksträffar får förbundens anställda samtidigt regelbunden information om aktuella ärenden. Förbunden anser också att det är viktigt att det finns något för alla deras anställda, inte bara för till exempel verksamhetsledarna.

Hur god kännedom anser du att din organisation har om Förbundsarenan?

- Rätt god
- I någon mån
- Mycket god
- Inte alls

Hur tycker du att Förbundsarenan det senaste året lyckats i följande?

Många är nöjda med Förbundsarenans verksamhet. Bland dem som gett "sämre" vitsord lyfter många fram att de av någon orsak inte ser att de svarar rättvist på frågan, till exempel för att de är nya på sin post och inte känner till verksamheten så bra.

Som en del av den svenskspråkiga tredje sektorn tycker jag att det är en självklarhet att vi är med – vi får information, möjlighet att delta i kompetenshöjande verksamhet, nätverk och utbyte med andra som jobbar med likande grejer.

"Vi behöver ett aktivt sammanhang på svenska där vi kan få stöd för specifikt svenskan och alla gemensamma utmaningar för våra rätt små förbund. Påverkansarbete och kompetenshöjande verksamhet är värdefullt, liksom nätverken som även har en social funktion för våra anställda."

Mycket mycket bra. Nätverken är det bästa bollplanket vi har just nu.

"Kommunikationen mellan förbunden har ökat (den frågan fanns inte alls), Förbundsarenan har för många förbund för att kunna lyfta fram de enskilda förbundens behov och resurserna på Förbundsarenan räcker inte - tycker även om ovanstående "vitsord" inte är de bästa att det inte är det avgörande. Ni har lyckats rätt väl i de funktioner som är viktiga: information och höja kompetensen inom förbunden. Bör ju vara realist - vad kan ett förbund med få personresurser hinna med? Bättre då att göra några få saker bra."

Svåra frågor: vi har inte varit aktiva, så svaren är säkert lite orättvisa; å andra sidan har verksamheten inte upplevts särskilt relevant.

Samarbete inom förbundsvärlden

Förbundsarenan samlar en unik bredd av medlemsorganisationer. En del av verksamheten strävar efter att utveckla samarbeten och skapa nya relationer mellan våra medlemsförbund.

På frågan om hur många av Förbundsarenans medlemsorganisationer som man samarbetat med år 2020 svarar majoriteten (23 organisationer) att de samarbetar med 1–5 organisationer. Svaren skiljer sig inte nämnvärt från svaren år 2017. Några förbund samarbetar nu med fler, några med färre. Det som ändå framkommer tydligt är att större förbund har flera samarbetspartners. Tre organisationer samarbetar med över 16 av Förbundsarenans medlemsförbund. Det höga antalet samarbetspartners handlar till stor del om resurser. Större organisationer har tid och möjlighet att samarbeta, medan små organisationer utan anställda eller med få anställda inte har

samma resurser att utveckla och upprätthålla samarbeten med andra organisationer.

Förbundsareans roll som en plattform för samverkan har gett upphov till en del av de nya samarbetena organisationerna emellan. Förutom samarbete förbunden emellan lyfter förbunden också fram att de som organisation tack vare Förbundsarenans verksamhet känner sig mer anknuta till den svenska förbundsvärlden och får stöd i sin förbundsidentitet, vilket upplevs som mycket viktigt i förhållande till det finska.

Har Förbundsarenans verksamhet ändrat på ert förhållande till andra förbund?

24 Ja **10** Nej **8** Svårt att säga **14** Inget svar

Ja, mycket större koll på vem som jobbar var och med vad. Vi har fått upp ögonen för många "nya" förbund.

"Det har gett insyn i de andra förbundens verksamhet, gett nya samarbetspartners. Roligt att kunna se den finlandssvenska verkligheten genom de olika förbunden."

"Utan Förbundsarenan skulle vi inte träffa de andra finlandssvenska föreningarna och förbunden utan främst umgås med de andra i samma sektor. Förbundsarenan har gjort oss till en stor familj."

Stort behov av gemensamma lösningar

Förbundsarenan har under de senaste åren byggts upp och etablerats som förbundens förbund. Verksamheten utvecklas i samarbete med medlemsförbunden. Svaren på frågan om hur Förbundsarenans verksamhet kunde utvecklas för att bättre stöda förbunden visar på ett stort behov av gemensamma lösningar och tjänster av olika slag.

Fortsätt i nuvarande utstakade spår, stödet är redan bra, verksamheten är mångsidig och fyller väl behoven.

”

”Jag tror på att vi borde ha proffsiga gemensamma lösningar för vissa funktioner (t.ex. ekonomi) och därigenom stärka förbunden att kunna fokusera på sina syften. På sikt skulle vi få basfunktioner i skick hos de flesta och minska risken för missar med oönskade konsekvenser. Nu mycket resurskrävande och byråkratin för föreningarna ökar.”

”Förbundsarenans basfinansiering borde tryggas, så att de anställda kan planera verksamheten långsiktigt och med större tillförsikt. Det vore inte illa om t.ex. idén om en gemensam ekonomiadministration för små förbund skulle utvecklas vidare, kanske just inom Förbundsarenan.”

”En gemensam kurs för alla förbund i effektmätning och olika mätverktyg ligger högst på önskelistan”

”Kompetensutvecklingen borde vara i spetsen. Tätare samarbete med SFV. Praktiska råd och tips om hur och var ansöka bidrag.

”Skapa förutsättningar för ytterligare kompetensutveckling av personalen inom förbunden (examens/delexamen/studiepoäng - som kan användas i andra utbildningar till godo).”

”Förbundsarenan gör ett jättebra jobb. Om man vill öka servicen gentemot förbunden behövs det till arbetstimmar. Det stöd Förbundsarenan nu erbjuder är mer än nog med tanke på den ringa skaran anställda.”

Mer gedigna utbildningssatsningar. Mer fokus på vissa tydliga stora utmanande temaområden. Förbundsarenan har stor kompetens när det gäller kommunikation som är en funktion som många organisationer är betjänta av stöd inom. Det skulle behövas mer insatser i strategisk kommunikation och påverkansarbete. Ett annat brinnande aktuellt temaområde är utvärdering, mätning och redovisning av resultat - som också kopplar till kommunikation.

”

”Bevaka och vara aktiv på det politiska planet. Komma med bra utvecklingsförslag som gynnar det som framtiden för med sig. Hålla program och utbud lite snävare för att ge djup i olika delar.”

”Förbundsarenan kunde ha en starkare röst då det kommer till den svenskspråkiga tredje sektorn och dess verksamhetsförutsättningar.”

”Vi är väldigt nöjda med den verksamheten som finns idag :) Men teman som hållbarhet, jämlikhet och tillgänglighet tror jag att vi alla kan bli bättre på och det är teman jag gärna skulle se bland nätverken och i utbildningarna.

Vad sedan?

Målet med Förbundsundan var att få information om samtliga medlemsorganisationer samt om förbundens utmaningar och behov. Svaren visar att de finlandssvenska förbunden har stora utmaningar, men också fina möjligheter att kontinuerligt utvecklas och fortsätta driva sina viktiga syften. De största utmaningarna är det förändrade engagemanget, att få synlighet för verksamheten och ekonomin. Tätt kopplat till förbundens finansiering hör också frågor kring utvärdering och rapportering av verksamheten.

Starkare tillsammans

Organisationernas verksamhet är oersättlig och för att förbunden ska kunna fortsätta utveckla och driva sin verksamhet behövs det kontinuerligt stöd. Med rätt stöd till anställda och förtroendevalda inom förbunden kan förbunden bidra med engagemang, kunskap och skapa gemenskap och tillit i samhället. Den aktuella samhällsdebatten kring (fond)finansiering och styrelseansvar bland finlandssvenska förbund och organisationer är viktig och tyder på att förbunden mer än någonsin behöver stöd i sitt arbete att fortsätta fungera som professionella organisationer och utvecklas i enlighet med omvärldens behov. Frågorna kring hur den offentliga finansieringen av tredje sektorn ska se ut i framtiden är avgörande, inte minst för de finlandssvenska förbunden som har "dubbel uppgift": både att driva sitt syfte och att värna om svenska frågor.

Coronapandemin har fört med sig förändringar på alla nivåer i samhället. Även här är tredje sektorns verksamhet viktig om inte avgörande för att både unga och äldre ska få en möjlighet att engagera sig i betydelsefull verksamhet. Det är även viktigt att lyfta fram att tredje sektorn inte är ett tillägg till de offentliga tjänsterna, utan en helt unik sektor som bidrar till välmående på ett mångsidigt sätt och arbetar förebyggande. Organisationernas autonomi är en avgörande fråga, inte minst när ekonomiska förutsättningarna förändras och det finns risk för att verksamheten inom tredje sektorn politiseras om

kampen om medlen hårdnar. Samtidigt är det av största vikt att sektorn fortsättningsvis samarbetar aktivt med andra sektorer och utvecklar nya samarbeten. Förbunden behöver stöd för att utveckla samarbetsmöjligheter med både den offentliga och den privata sektorn, liksom med det som kallas fjärde sektorn. Många förbund signalerar också att de behöver se över sin finansiering och eventuella jobba kring också nya finansieringskällor, för att möta de förändringar som är på gång. Förbunden behöver både kompetenshöjning, stöd och modeller i detta arbete.

Förändrat engagemang

En avgörande fråga för de finlandssvenska förbunden som framkommer ur svaren är det förändrade engagemanget och hur individen tenderar att välja att aktivera sig i korta projekt och göra punktinsatser framom att bidra med ett långsiktigt engagemang som organisationssmedlem. Svaren tyder på att förbunden är fullt medvetna om den rådande trenden och att medborgarrörelser som de sett ut tidigare tvingas ge plats för engagemang som ordnas i andra former. Förbundsrundnan visar att organisationerna redan är motiverade och arbetar med att ändra och omvandla sin verksamhet så att den passar in i dagens samhälle och möter dagens behov, men att mycket jobb återstår.

Förbundsarenans roll som förbundens förbund spelar en betydelsefull roll i arbetet kring det förändrade engagemanget. Genom mångsidig verksamhet i form av nätverksverksamhet, informationspridning, sparring och kompetenshöjande verksamhet kan vi stöda förbunden att hitta lösningar och medel för att bemöta det förändrade engagemanget och fortsätta skapa mervärde för individen genom sin verksamhet. I arbetet kring att bevara och utveckla den svenska tredje sektorns unika roll är Förbundsarenans position som plattform för samverkan viktig. Genom erfarenhetsutbyte, samarbeten mellan förbunden och förmedling av information vill vi i framtiden på ett omfattande sätt stöda det finlandssvenska civilsamhället och bidra med relevant och aktuell kompetens till organisationerna.

Slipade förbund

Tredje sektorn måste bli bättre på att påvisa dess avgörande betydelse för ett aktivt medborgarsamhälle, inte bara för finansiärer men också för allmänheten och den yngre generationen. Faktum är att sektorn bidrar med oersättlig verksamhet som behövs nu och i framtiden, men detta måste synliggöras och lyftas fram tydligare. Det behövs gemensamma satsningar och stöd till förbunden att synliggöra och redovisa för sin verksamhet, för att på så sätt också hantera det förändrade engagemanget.

Utgående från svaren syns också ett behov av stöda till speciellt mindre förbund och organisationer kring frågor som berör arbetsvålmående. Likaså lyfts behovet av stöd gällande arbetsgivarfrågor. Också en lönekartläggning som kunde ge stöd i frågor kring löner efterlyses.

Kontinuerlig kurs- och utbildningsverksamhet för de finlandssvenska förbunden och centralorganisationerna är absolut nödvändig. Behovet av kompetenshöjning både bland anställda och bland förtroendevalda är tydligt. Förbundsarenans roll som insamlare av behov och nära samarbete med SFV:s studiecentral är viktigt och bör fortsätta.

Materialet vi samlat in genom Förbundsrundnan är digert. I den här rapporten presenteras en del av materialet för att ge en överblick över hur det ser ut på förbundsfiältet på svenska i Finland idag. Under de närmaste åren kommer Förbundsarenan att jobba vidare på de olika utmaningar och möjligheter som kommer fram. Vi samarbetar gärna brett, med målsättningen att stöda de finlandssvenska förbunden och centralorganisationerna i deras strävanden.

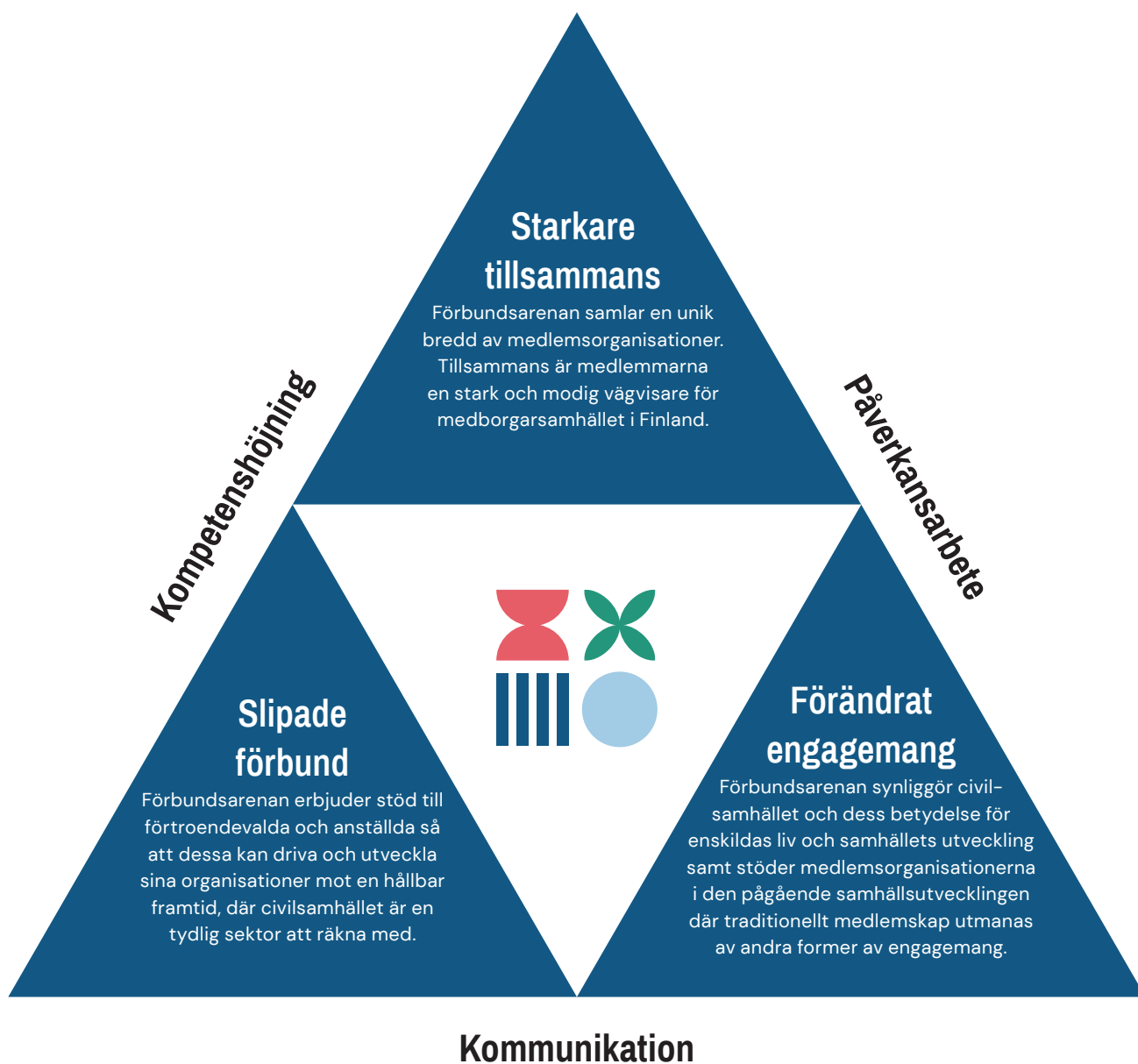
Förbundsarenans strategi 2019 – 2022

Vision

Förbundsarenan är den gemensamma plattformen för förbunden att agera tillsammans. Förbundsarenan stärker förutsättningarna för förbunden att utvecklas och verka enligt sina egna syften och ändamål.

Mission

Förbundsarenans uppgift är att stöda medlemsförbunden i deras strävanden och att fungera som förbundens förbund.

Digitalisering, förändringar gällande finansiering och förändrade sätt att engagera sig i viktiga ideella frågor. Samhället förändras, inte minst av den pågående pandemin. Så hur mår de finlandssvenska förbunden år 2021? Vilka är organisationernas behov, utmaningar och möjligheter i en tid präglad av coronapandemin?

Förbundsarenan har genom Förbundsrundan kartlagt sina medlemsorganisationer och deras verksamhet. Vi presenterar hur de finlandssvenska förbunden upplevt de senaste åren och vilka deras största utmaningar, möjligheter och behov är. Här kan du också läsa om hur de ser på den finlandssvenska tredje sektorns framtid och Förbundsarenans roll och verksamhet.

Förbunden representerar tillsammans över 900 000 personer – också dig. I hur många förbund är du medlem och vilka verksamheter berör dig?

**Svenska
kulturfonden**

KONSTSAMFUNDET

**STIFTELSEN
Tre Smeder**

Förbundsarenan